

اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی
معاونت آموزش ابتدایی
اداره آموزش پیش دبستانی و دوره ی اول ابتدایی

به نام خدا

مجموعه کتاب های

آموزش پیش از دبستان

جلد اول : پایه ی

ویژه کودکان ۴ تا ۵ سال

نام کتاب مجموعه کتاب های آموزش پیش از دبستان ویژه کودکان ۴ تا ۵ سال (فصل پاییز)
 به سفارش معاونت آموزش ابتدایی اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی
 مولفان علی سعیدی، محمد مهدی بامشاد، جواد فتح آبادی
 ناشر مؤسسه فرهنگی، هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب
 صفحه آرای قدم زاده - زواری
 تصویر گر مهشید رجایی
 نوبت چاپ اول
 قطع رحلی
 شمارگان ۵۰۰۰ نسخه
 قیمت ۱۰۵۰۰ تومان
 چاپ دقت
 شابک ۹۷۸-۹۶۴-۴۲۹-۹۰۷-۰

مرکز پخش: مشهد، خیابان امام خمینی، جنب اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی
 دفتر نشر: (۰۵۱) ۳۲۲۸۰۱۶۷
 سفارشات: (۰۵۱) ۳۲۲۸۳۴۲۲
 بازرگانی: (۰۵۱) ۳۲۲۸۱۴۱۰
 Web site - www.zarihaftab.ir
 Email - zarihaftab@gmail.com

«حق، جاب محفوظ است»

پیشگفتار

مربیان عزیز و اولیای ارجمند

کودکان بزرگترین سرمایه‌ی انسانی و بیشترین ثروت کشورها محسوب می‌شوند و سرمایه‌گذاری در راه سلامت، رفاه و تعلیم و تربیت آنان، از هر سرمایه‌گذاری دیگر برای آینده‌ی کشور سودمندتر است. توجه به این ذخائر اجتماعی و تلاش در جهت پایداری رفتارها و نهادینه ساختن عادات درست آنان در این دوران، یکی از وجوهی است که رشد و تکامل همه جانبه‌ی افراد جامعه را در آینده رقم خواهد زد. بهترین فرصت پرورش انسان سالم و معقول، سالهای اوان کودکی، یعنی دوران پیش دبستانی است.

ضروری است تأکیدات بنیانگذار راحل جمهوری اسلامی در وصایای گرانقدر ایشان آنجا که گفته اند: «از امور بسیار با اهمیت و سرنوشت‌ساز، مسئله‌ی مراکز تعلیم و تربیت از کودکان تا دانشگاه‌هاست» و نیز اشاره رهبر معظم انقلاب در جمع مسئولان، «خروجی آموزش و پرورش بعد از ۱۳ سال «با احتساب پیش دبستانی» مورد توجه قرار گیرد. مربیان و اولیای ارجمند در نظر داشته باشید که دوره‌ی پیش دبستانی دوره‌ی پیش‌آگاهی است نه بیش‌آگاهی. این شعار آموزش و پرورش در مقطع پیش دبستانی است. کودکان در این مقطع آمادگی ورود به کلاس اول را به دست می‌آورند. این اولین و مهمترین هدف دوره، پیش دبستانی است.

در دوره پیش دبستانی، مربیان باید به گونه‌ای و مهمی در تربیت کودکان برعهده دارد. کودکان نسبت به نحوه‌ی ارائه‌ی اطلاعات، اجرای فعالیت‌ها و فرصت‌های به‌سازی در کلاس به فرد یا گروه می‌دهد و به طور کلی به نحوه‌ی کار مربی واکنش نشان می‌دهند و ارتباط متقابل آن‌ها با مربی، به انگیزه‌ی کودکان، تصور آن‌ها نسبت به خودشان و به یادگیری و ... مؤثر است. در دوره‌ی پیش دبستانی باید به دانش کل شخصیت کودک پرداخت، او را به چشم یک «انسان» دید؛ انسانی کوچک با توانایی‌های بزرگ، انسانی که نیازمند آموختن و شخصیت‌سازی است. نوآموزی قوی، مبتکر، کنجکاو، علاقه‌مند به آموختن، خواستار دوست داشتن و دوست‌دوست شدن.

برای کلیه‌ی مدیران، مربیان و نوآموزان عزیز دوره‌ی پیش دبستانی ارزی موفقیت و سلامتی دارم. بر خود لازم می‌دانم از کارگروه تولید محتوای پیش دبستانی استان و تمامی همکاران همکاران که در تهیه و تدوین این اثر ما را یاری فرمودند، تشکر و قدردانی نمایم.

ابوالحسن حقیقی

معاون آموزش ابتدایی

اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان رضوی

مقدمه

کودکان ارزشمندترین سرمایه جامعه و نعمت الهی خداوند هستند که مسئولیت تعلیم و تربیت آنان به پدر و مادر و نظام آموزشی سپرده شده است.

پیامبر اکرم اسلام (ص) و پیشوایان معصوم (ع) بر ضرورت توجه به آموزش و پرورش کودکان و استفاده از فرصت های طلایی، همواره تأکید داشته اند، لذا شناخت دقیق ویژگی های کودکان و تلاش برای برنامه ریزی بر اساس نیازمندی های آنان و اولویت های اجتماعی و فرهنگی از سوی والدین و مربیان و مدیران نظام آموزش و پرورش بسیار ضروری است. در سال های اخیر تلاش های قابل توجه در این حوزه انجام گرفته است که امید است با افزایش دانش، مهارت و نگرش برنامه ریزان و مدیران و مجریان و همدلی و همراهی اولیاء، سطح کیفی فعالیت های این حوزه افزایش یابد.

مجموعه ای حاضر نیز در استمرار فعالیت های پیشین به همت اعضای کارگروه تألیف محتوای پیش از دبستان و با تدبیر و حمایت اداره کل آموزش و پرورش خراسان رضوی تألیف و تدوین گردیده است و مؤلفان کوشیده اند با تکیه بر تجارب آموزشی و پرورشی و بهره مندی از نظر و رهنمودهای مربیان و مدیران و راهنمای برنامه درسی پیش از دبستان مصوب شورای عالی وزارت آموزش و پرورش، محتوای مناسب برای کودکان این دوره تهیه و ارائه کنند. امید است با برگزاری دوره های توجیهی حضوری و غیرحضوری، مربیان و مدیران محترم با اهداف و روش تدریس و آموزش مجموعه ها آشنایی بیشتری بیابند و در تحقق اهداف این دوره ما را یاری نمایند.

محتوای حاضر برای دو گروه سنی پیش دبستان (یک گروه سنی ۴ تا ۵ سال) و پیش دبستانی دو (گروه سنی ۵ تا ۶ سال) تنظیم شده است و اصول زیر در تألیف آن مدنظر بوده است:

۱. توجه به ابعاد رشد کودک و ویژگی های مناسب برای او.
۲. توجه به ارزش های فرهنگی ایرانی - اسلامی
۳. بهره مندی از رویکرد تلفیقی در آموزش مفاهیم
۴. توجه به اصل ارزشیابی مستمر و توصیفی در فرایند یادگیری
۵. توجه به نقش مشارکتی خانواده در فرایند آموزش و پرورش
۶. در نظر گرفتن تفاوت های فردی و توجه به شرایط فرهنگی و بومی کودکان
۷. توجه به خودآموزی و اصل عزت نفس کودکان
۸. هماهنگی و همسویی با اهداف دوره ابتدایی
۹. اولویت دادن به بازی و فعالیت های نشاط آور و پرهیز از حافظه مداری
۱۰. توجه متناسب به نقش های جنسیتی

توصیه های زیر به شما در استفاده ای هر چه بهتر از محتوای این مجموعه یاری می رساند:

۱. این مجموعه شامل سه جلد کتاب آموزش با ۲۵ موضوع جداگانه و سه جلد کتاب مکمل (کاربرگ) ویژه کار در منزل است. هر موضوع یا واحد یادگیری دست کم شش فعالیت را در بر دارد که در حوزه های یادگیری دینی و اخلاقی، اجتماعی، زبان آموزی، بهداشت، تربیت بدنی، ریاضی و هنر و خلاقیت تنظیم گردیده است (در مجموعه پیش دبستانی یک، ۲۵ نگاره برای آموزش پیش بینی شده است که مربی پس از آموزش آن، به کتاب می پردازد برای سهولت در تنظیم اهداف آموزشی

هرنگاره، برخی کلید واژه ها در جدول واژه های اساسی و واحدهای یادگیری آورده شده است.)

۲. پیش از تدریس ضرورت دارد مربیان محترم، کتاب مربی را مطالعه کنند و با توجه به آن، طرح و برنامه ی تدریس واحد یادگیری را متناسب با ویژگی های کودکان و شرایط یادگیری تنظیم کنند. تسلط هر چه بیشتر بر محتوا و روش های آموزش توفیق مربیان را افزایش می دهد.

۳. با توجه به رشد ذهنی کودکان، ضرورت دارد مربیان محترم ابتدا از روش مجسم و با بهره مندی از ابزارهای ملموس و امکانات موجود در محیط آموزشی استفاده کنند و سپس به فعالیت های کتاب بپردازند.

۴. تا حد امکان سعی شده است دستور کار فعالیت ها به زبان ساده و مستقیم بیاید؛ با وجود این در صورت نیاز، مربی به زبانی در خور فهم کودکان به توضیح آن بپردازد.

۵. با توجه به اهمیت ارزشیابی مستمر، ضرورت دارد مربیان با اطلاع از شیوه های ارزشیابی، از راه های مختلف و یا ابزارهای متناسب به سنجش آموخته ها، رفتارها و عملکرد کودکان بپردازند و در همه ی ابعاد رشد پیشرفت آنان را در نظر داشته باشند.

۶. توجه ویژه به مشکلات احتمالی جسمی، حرکتی، دیداری و شنیداری کودکان ضرورت دارد. تفاوت های فردی در یادگیری نباید موجب محروم شدن کودکان از آموزش گردد.

۷. در تدریس از روش های سبکی، حرانی و معلم محوری پرهیز گردد و بر نقش کودکان در فرایند یادگیری توجه و تأکید گردد. محیط یادگیری باید عاری از تهدید و وسوسه و اضطراب باشد و به محیط مشارکتی تبدیل گردد.

۸. در انجام فعالیت ها و تدریس از فعالیت های مدغم همچون قصه، شعر و سرودخوانی، بازی، نقاشی، کاردستی، نمایش خلاق، بحث و گفتگو، مشاهده، آزمایش، گردش علمی، مسابقات فیلم بهره بگیرید.

۹. با توجه به اهداف تفصیلی دوره پیش از دبستان، بر برپا داشتن فعالیت های زبان آموزی از آموختن خواندن و نوشتن حروف الفبا خودداری کنید زیرا این موارد از اهداف مهم سال اول دبستان است که باید با شیوه ی صحیح و در زمان مناسب آموزش داده شود و ضرورت دارد برنامه های دوره پیش از دبستان، هماهنگ با اهداف و محتوای دوره ی ابتدایی باشد.

در پایان امیدواریم مجموعه حاضر بتواند در تحقق آرمان های مقدس تعالیه و ترویج نظام اسلامی مربیان و اولیای گرامی را یاری رساند و در آموزش و پرورش کودکان مشتاق و سرمایه های ارزشمند این سرزمین بوم به کار آید.

توفیق روزافزون شما را از خداوند سبحان آرزومندیم و مشتاقانه چشم انتظار رهنمونان ارزانده تان در اصلاح و غنی سازی این مجموعه هستیم.

که دراز است ره مقصد و من نوسفرم

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس

گروه مؤلفان

واحد یادگیری ۱

(جشن تولد)

۹

واحد یادگیری ۴

(تغذیه)

۳۰

واحد یادگیری ۲

(اعضای بدن)

۱۶

واحد یادگیری ۵

(آداب پذیرایی)

۳۷

واحد یادگیری ۳

(تمیز و سالم باشیم)

۲۳

واحد یادگیری ۸
(در مهد کودک)
۵۸

واحد یادگیری ۶
(اتاق خواب)
۴۴

واحد یادگیری ۹
(پاییز)
۶۵

واحد یادگیری ۷
(درباره مدرسه)
۵۱

واحد یادگیری ۱۰
(زیارت)
۷۲